

DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-8151.2022.26.14>
УДК 72.025.5

РЕНОВАЦІЯ МОДЕРНІСТСЬКОЇ АРХІТЕКТУРИ. НЕВИЗНАНА СПАДЩИНА

Чернюк Світлана Юріївна¹, Костюченко Ольга Анатоліївна²

¹ Студент кафедри управління архітектури та просторового планування
Національного авіаційного університету, Київ, Україна,
e-mail: 5158860@stud.nau.edu.ua, orcid: 0000-0002-5890-792X

² Кандидат архітектури, доцент кафедри архітектури та просторового планування
Національного авіаційного університету, Київ, Україна,
olha.kostiuchenko@npp.nau.edu.ua, ORCID: 0000-0003-0505-3278

Анотація. У дослідницькій роботі розглядається проблема збереження пам'яток архітектури доби періоду модернізму шляхом здійснення їх реновації. У роботі узагальнено новий матеріал з досліджуваної теми та запропоновано варіанти реновації окремих будівель.

Основну увагу під час виконання дослідження спрямовано на аналіз існуючого стану архітектури періоду модернізму та виявлення потреби у її реновації. Попри відсутність статусу охоронюваного об'єкта архітектури, виявлення та підкреслення унікальності будівель періоду модернізму дозволяють звернути увагу на важливість їх збереження перед широкими загалами. У роботі викладено загальний огляд документів спрямованих на захист будівель виконаних в стилі модернізму. У ході дослідження було проведено аналіз стану кількох існуючих об'єктів авангардного модернізму в їхній історичній динаміці.

У роботі з'ясовано характерні особливості архітектури минулого століття, оцінено вплив архітектурних стильових течій на створення нового архітектурного напрямку. На підставі аналізу стану будівель та споруд, виявлено, методи поліпшення їх стану. Зроблено наступні **ВИСНОВКИ**:

1. Архітектура модернізму потребує реновації.
2. Осучаснення будівель можна досягти за допомогою зміни функції будівель та використання сучасних архітектурних течій.

Мета статті: оцінити та проаналізувати архітектурні процеси, періоду модернізму та розробити методи реновації в рамках сучасних культурно-архітектурних течій.

Методологія: для досягнення поставлених цілей перш за все було проведено аналіз документів та історичне порівняння стану архітектури після чого було задіяно теоретичні методи вивчення проблеми, серед яких можна виокремити прямиї, елементарно-теоретичний та структурно-генетичний аналізи

Наукова новизна: вперше проведено загальний аналіз архітектури модернізму та оцінено необхідність проведення реновації наведених споруд.

Ключові слова: реновація; архітектура модернізму; автентичність; пам'ятка архітектури; модернізм; історична цінність; збереження; культурно-архітектурна течія.

ВСТУП

Кінець 19 початок 20 ст. – новий етап в архітектурній творчості. Удосконалення будівельних технологій та поява нових будівельних матеріалів стали невід’ємним поштовхом розвитку модернізму. Будівлі та споруди у цей період відрізняються від зведених у попередні періоди своєю функціональністю. Під час проєктування, основним заданням архітекторів було виконання функціонального призначення об’єкта відштовхуючи декор та форму на другорядне місце.

Оригінальні будівлі минулого століття зрідка відносять до пам’яток архітектури. У багатьох аспектах архітектура модернізму не була запланована як довговічна. Таким чином, проблеми споруд спричинені неякісним виконанням будівельних робіт, структурних вузлів, звукоізоляції, не дотримання вимог енергоефективності, створюють враження про будівлі як про застарілі, внаслідок чого часто зазнають знесення.

Актуальність теми полягає у потребі здійснення реновації застарілих будівель періоду модернізму, які зазнали фізичного та морального зносу. Дослідження відповідного стильового періоду має допомогти віднайти історичні дотичності та спрогнозувати вектори розвитку сучасної української архітектури.

АНАЛІЗ ПОПЕРЕДНІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Період Модернізму був яскравою сторінкою в історії світової та української архітектури. Поєднання нових технологій та матеріалів із елементами попередніх архітектурних стилів створюють певний художній стиль пронизаний національними вкрапленнями.

Історію та стан пам’яток архітектури модернізму Києва досліджував Беломосяцев. Стан архітектури в Україні сьогодні досліджують С. Широчин, А. Биков, Є. Губкіна.

Світлана Біленкова активно займається дослідженням пам’яток українського модернізму. Особливу увагу у своїх роботах Біленкова приділяє Чернівецькому регіону. У [4] описує причини та проблеми масової житлової забудови у роки Хрущова та періоду відлиги на теренах України.

Аналіз світового досвіду, дає можливість порівняти рівень проблемності об’єктів архітектури у різних кінцях світу. У роботі Йоанни Яблонської представлено розроблені та реалізовані рішення реновації на прикладі польських об’єктів архітектури модернізму [20], значне місце у роботі відведено висвітленню

проблеми збереження пам’яток модерністської архітектури.

Автори наукової статті [16] спрямували свою увагу на дослідженні оновлення житлових будівель масового будівництва та забезпечення у них покращення енергоефективності. В роботі викладено та запропоновано три варіанти модернізації будівель – низька вартість, поточні стандарти та майже нульове енергоспоживання.

Досвід реновації архітектури модернізму в Данії описано в дисертації Й. Хейнца [18]. В роботі автор висвітлює теоретичну основу, яка вказує на унікальність творів обраного архітектурного періоду. Автор, також, відкриває певну дискусію щодо застосування можливих стратегій збереження будівель після відповідної оцінки їх фізичного стану.

Луї І. Кан – один з найвизначніших архітекторів, як і Ле Корбюзьє та інші їхні сучасники, зробив значний внесок у розвитку архітектури модернізму. У статті [17] автор висловлює свої роздуми щодо оцінки спадщини Кана та її оновлення. Девід Фікслер наполягає на тому, що оновлення будівель не повинно бути повною їхньою зміною, адже саме так будівля втрачає свою автентичність, та ознаки свого віку.

МЕТА

Дана стаття має на меті оцінити та проаналізувати архітектурні процеси, які протікали в період модернізму.

Основні завдання статті:

1. Проведення аналізу світового та українського досвіду реновації пам’яток модернізму.

2. Аналіз документів та організацій по забезпеченню збереження пам’яток архітектури.

3. Виокремлення можливих методів реновації архітектурних епох модернізму.

Отримані результати допоможуть у визначенні методів здійснення реновації споруд в рамках сучасних культурно-архітектурних течій.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОБГОВОРЕННЯ

Питання про збереження спадщини ХХ ст. в глобальному масштабі – на світовому рівні – було поставлене ще наприкінці минулого століття. Дослідження спадщини розвитку архітектури цього століття здійснюють одночасно декілька світових громадських організацій, представники яких є на всіх континентах. Це створений з ініціативи UNESCO в 1964-1965 рр.

ICOMOS – Міжнародна рада з охорони пам'яток та історичних місць (налічує понад 9500 членів зі 110 країн), а також його Міжнародний Науковий комітет зі спадщини XX століття (ISC2OC) активно сприяє їх виявленню, збереженню та презентації. Уже на першій нараді експертів ICOMOS відбулись колоквіуми щодо документування споруд цього періоду. [2] Прийняті комітетом ISC2OC кілька основоположних документів, зокрема Мадридський документ 2011 року (і його друга редакція 2014 р.) підкреслюють важливість завдання збереження архітектурної спадщини на світовому рівні: «Зобов'язання по збереженню спадщини XX століття так само важливі, як наш обов'язок зберігати вагому спадщину попередніх епох. Більш, ніж будь-коли архітектурна спадщина цього століття знаходиться під загрозою через недооцінку і недостатню увагу. Деяко вже неоправно втрачено, велика частина – в небезпеці. Це жива спадщина і важливо зрозуміти, визначити, інтерпретувати та найкращим чином керувати нею для майбутніх поколінь.

Мадридський документ 2011 прагне внести свій внесок до відповідного шанобливого поводження з цим важливим періодом архітектурної спадщини» [10].

У статті 1 документа «Визначення та оцінка культурного значення» зазначається: «Архітектурна спадщина (в тому числі всі її компоненти) цього особливого століття є фізичним свідомством свого часу, місця і використання». Як було визнано світовою спільнотою, саме спадщина Модернізму (сучасного руху), яка «прославляла дух машин», опинилася в найбільш уразливому положенні в кінці 1980-х, коли «багато сучасних шедеврів були вже зруйновані або змінилися до невпізнання» [1]. Тоді ж був створений DOCOMOMO задля захисту і збереження сучасної архітектури і урбанізму (нараховує 69 філій і більш ніж 3000 членів у Європі, Америці, Азії, Океанії, Африці). Згодом організація створила так званий Tentative List з метою фіксування архітектурної спадщини як претендентів на внесення до Списку всесвітньої спадщини [2].

Цей міжнародний комітет поставив перед собою такі Цілі:

- Доводити значущість архітектури сучасного руху до відома громадськості, влади, професіоналів і освітнього співтовариства.

- Виявляти і досліджувати твори сучасного руху.

- Сприяти збереженню і (повторному) використанню будівель і містобудівних об'єктів сучасного руху.

- Перешкоджати руйнуванню та спотворенню значущих об'єктів.

- Стимулювати та поширювати розробку відповідних методів та способів збереження та адаптивного (повторного) використання.

- Залучати кошти для документування, збереження та (повторного) використання.

- Вивчати та розробляти нові ідеї для майбутньої сталої побудови навколишнього середовища на основі минулого досвіду модернізму.

Центр Всесвітньої спадщини UNESCO, ICOMOS і DOCOMOMO запустили на початку 2001 року спільну програму, метою якої є ідентифікація, документування та просування архітектурної та містобудівної спадщини XIX і XX століть «The Programme on Modern Heritage» (Програма сучасної спадщини) [13]. Фокус даної програми спрямований на підвищення рівня усвідомлення значущості спадщини сучасної епохи, яка вважається особливо вразливою через недооцінку її серед населення та недостатній правовий захист. Передові європейські країни, одні з перших почали непокоїтись про збереження пам'яток архітектури XX сторіччя. Результати занепокоєння даним питанням можна проглядати уже сьогодні. В цих державах ставлення до недавньої історії не менш шанобливе, ніж до подій і шедеврів давнини. Це стосується як професійного середовища, так і пересічних мешканців.

Архітектори, містобудівельники, реставратори, члени ICOMOS і DOCOMOMO разом з урядовими, громадськими організаціями цих держав приділяють велику увагу збереженню архітектурної та містобудівної спадщини минулого сторіччя.

Тому важливо проаналізувати їх багаторічний досвід зі збереження об'єктів XX століття, включення їх до Списку всесвітньої спадщини UNESCO.

Вивчаючи питання збереження пам'яток модернізму варто звернути увагу та вивчити для можливого застосування його в умовах України вдалий приклад збереження містобудівної спадщини шести житлових районів епохи Модернізму в Берліні та у місті Фалькенберґ.

Напрямок модернізм об'єднує в собі безліч стилів переплетених між собою. Модернізм – напрям, який декларував перемогу функції і призначення будівлі над формою і декором. Нові можливості проектування викликані застосуванням залізобетонних конструкцій та технологій дозволяли швидко зводити нові оригінальні споруди [7].

Важливо зазначити, що після воєнний період радянського модернізму кін. 19- поч. 20 ст., – період на який і поширився розквіт стилю. Стрімкий технічний розвиток спровокували архітекторів думати по новому. Архітектура цього періоду стала виявом внутрішнього стану, а не волевиявленням держави. Особливістю розвитку стилю на території сучасної України є вживання певних українських форм, що переплітались із історично сформованою звичною архітектурою.

Першою пам'яткою українського модернізму, яка відтворює поєднання історичного та нового, вважають, будинок для гостей у маєтку Григорія Галагана на Чернігівщині, (рис. 1). Основними характерними рисами якого стали раціоналістичність та декоративна-романтичність, викликані власними переконаннями Галагана в українській етнічності. Ідейність будинку полягала у відтворенні садиби народного стилю, де він використав стародавні національні культурні засоби та форми. [6; 5].

Рис. 1. Будинок для гостей на Чернігівщині

В свою чергу, Дж. Крейвен виокремлює наступні особливості характерні модерністській архітектурі: відсутність або мінімізація орнаменту, будівельні деталі заводського виготовлення, нові штучні матеріали, переважно бетон та метал, відходження від традиційних архітектурних стилів [14; 15].

Особливе місце архітектура модернізму на теренах України зайняла у Львові. Під час проектування будівель архітектори намагались віднайти найбільш збалансоване рішення між функцією та естетичністю нових об'єктів. Як і на всій території України, архітектура модернізму у Львові є недооціненою. Архітектурні споруди модернізму у центральній частині Львову широко експлуатуються, чого не можна сказати про спо-

руди дещо віддалені від центральної частини міста, серед яких будинки по вул. Гнатюка, 4 (рис. 2); вул. Академічна, 7 (рис. 3); вул. Пасічна 58 та інші. Загальний стан будівель – хороший, проте, покращення вигляду зі збереженням автентичності та усієї структури будівлі, значно покращить композицію із навколишнім середовищем підкресливши композиційні особливості будівель та вулиць в цілому.

Рис. 2. Львів, вул. Гнатюка, 4

Значної уваги заслуговує архітектура сформована під впливом німецької архітектурної школи – Баухауз, течії якої поширювались на теренах України як із заходу (західна Україна у складі Польщі) так і зі сходу через радянські модерністичні архітектурні школи (ОСА, ВХУТЕМАС та ін.).

Будівля для громад та профспілок (рис. 3) зведена у Львові є однією із яскравих прикладів використання стилю функціоналізм. При проектуванні будівлі особлива увага була приділена плануванню, згідно якого було передбачено усі необхідні приміщення для забезпечення комфорту виконання громадської діяльності [7].

До 1920 року на місці цього «хмарочосу» стояла триповерхова кам'яниця.

Автор проекту, Фердинанд Касслер, звів будинок який тривалий час мав статус одного з найвищих будинків міста. Споруда була виконана в так званому «американському стилі» із характерною рисою модернізму – продуманим функціонально планувальним рішенням [3]. Нинішній стан будівлі, дещо спотворений. Фасад будинку повністю облицьований плитами виконаними зі штучного граніту, що суперечить ідейності реновації, оскільки така кардинальна зміна зовнішнього вигляду призвела до втрати автентичності споруди.

Рис. 3. Львів, Будинок Шнайдера на вул. Академічна, 7. Фото поч. XX ст.

Уся архітектура, яка була втілена в життя під впливом стилю Баухаузу підкорялась їх трьом концепціям:

1. Простір- це життя;
2. Мінімум декору;
3. Прості фігури.

Столицею варіативності архітектурних кубічних форм, зрідка будівель із заокругленими фасадами під впливом Баухаузу є Тель-Авів. Цікаво, те, що в місті є побудовані цілі квартали у світлих тонах, загальною кількістю близько 400 будівель в стилі модернізм. Сукупність цих кварталів отримали назву Біле місто.

Зведення багатоквартирних будинків та житлових кварталів масового будівництва – ще одна риса проектування у період розквіту модернізму, який почався з 1955 року. Згідно статистичних даних, на сьогодні у містах України налічується близько 10-20% житлових будинків масового будівництва від загальної кількості побудованих. Другій хвилі модернізму було характерним використання модульної системи будівництва, поступово збільшувалась кількість серій типових проєктів разом з цим з'являлись проєкти більшої поверховості [3].

Тимчасові житлові будинки, які масово зводились минулого століття можна зустріти, майже, у кожному місті. Дедалі частіше науковці та архітектори міст підіймають питання про долю так званих хрущівок та панельних будинків, які за терміном експлуатації планувались орієнтовно на 75 та 50 років відповідно. Проблема таких будівель, з кожним роком стає дедалі гострішою, через невідповідність сучасним житловим вимогам та неналежний стан. Проте, вирішенню даного питання передують ряд проблем, серед яких головними постають переселення мешканців та

організація значних за обсягами будівельних відходів.

Збереження об'єктів містобудівного мистецтва стає дедалі гострішим та актуальнішим. Чимала кількість міських ансамблів і районів житлової забудови з автентичною планувальною структурою продовжують втрачати первозданність своїх складових внаслідок агресивного вторгнення нових об'єктів у комерційних цілях. Невпорядкованість нової забудови створює хаотичні незворотні процеси, що спричиняють втрату історичної та художньої цінності пам'яток архітектури. Історична цінність спадщини авангардного модернізму в Україні є невизнаною та викликає виправдане занепокоєння. Попри значну кількість дійсно унікальних та цінних будівель і комплексів цього періоду, жоден з них досі не внесений до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Оцінка технічного стану будівель та споруд періоду модернізму показує, що більшість споруд перебуває в поганому, іноді критичному стані. Під час виконання оцінки враховується стан збереження конструктивної системи та мета з якою плануються реконструктивні чи реноваційні роботи. Часто стан будівель є неналежним для проведення відповідних робіт, внаслідок чого питання про відновлення таких споруд не підіймається [8]. Коли все-ж таки здійснюється ремонт або реконструкція об'єктів, часто відбувається втрата функціональності планувальної структури будинків, оригінальних автентичних елементів планування та деталей декорування фасадів. Часто інтер'єри втрачають свій задум внаслідок використання неправдивих матеріалів, або повної зміни їх первозданного задуму.

Аналіз досвіду збереження містобудівної спадщини Модернізму дозволяє виділити декілька положень.

1. Комплексність підходу, яка покликана забезпечити автентичність:
 - а) початкової планувальної структури житлового масиву;
 - б) загальної стильової спрямованості житлового району і окремих будівель що в нього входять;
 - в) характеру благоустрою та озеленення;
 - г) загального колірного задуму забудови аж до елементів фасадів;

2. Здійснення принципу цілісності на всіх рівнях – від містобудівного до архітектурних деталей. Реконструкція кожного будинку як невід'ємної складової всієї структури району на основі детальних досліджень з метою від-

творення первісного задуму. Відновлення планувальних, композиційних, архітектурних і пейзажних якостей кожного району з максимально можливим ступенем достовірності, включно із кольором і численними деталями, відтворення первісного задуму. Відновлення планувальних, композиційних, архітектурних і пейзажних якостей кожного району з максимально можливим ступенем достовірності, включно із кольором і численними деталями, важливими для повноти враження;

3. Залучення жителів у справу збереження містобудівної спадщини, без чого була б практично неможливою щоденне підтримання в доброму стані територій що охороняються;

4. Підвищення статусу територій, що охороняються, за допомогою:

а) суворого дотримання законодавчих актів з охорони пам'яток архітектури та містобудування;

б) активної пропаганди ідей збереження спадщини серед населення: публікації статей у пресі з інформацією про ці житлові райони.

Важливо при виконанні комплексного аналізу споруд обрати напрям аналізу, серед яких основними є структурно-морфологічний, художньо-образно семантичний, еволюційно-генетичний та проектно-діяльнісний[11].

Як виявив проведений аналіз, у Державному реєстрі нерухомих пам'яток України фактично відсутні такі види культурної спадщини авангардного Модернізму, як об'єкти архітектури або містобудування, обмежено представлені об'єкти науки та техніки. Тому особливу увагу необхідно приділити формуванню системи критеріїв оцінки архітектурно-містобудівної спадщини авангардного Модернізму в Україні. В роботі виділені такі основні критерії: хронологічний показник та ступінь збереження автентичності.

Одним із варіантів покращення стану даних будівель може бути реновація. Реновацію таких будівель необхідно здійснювати в залежності від ступеня занедбаності об'єкта

та його історичної цінності, при цьому обирається один із методів реновації:

- Збереження зовнішньої оболонки та зміна об'ємно планувальної частини.
- Збереження усїєї структури будівлі.
- Зміна планувальної структури та зовнішньої оболонки [19].

ВИСНОВКИ

Невизнані пам'ятки архітектури періоду модернізму відіграють велике значення в історії української архітектури та України загалом. Розвиток течії модернізму був досить неоднорідним та розвивався починаючи від конструктивізму аж до експресіонізму. Загалом архітектуру цього періоду можна поділити на довоєнну та післявоєнну.

Сьогодні зведені будівлі та споруди у 19-20 ст. широко недооцінені. Будівлі дедалі більше руйнуються, а місцеві органи охорони архітектурної спадщини сліпо ігнорують занепад творів мистецтва минулого століття. Унікальна творчість архітекторів цього періоду втрачає свою цінність перетворюючись на темні плями на картах та аварійні ділянки посеред міста. Важливо зазначити, що сьогодні уже існують створені організації, які займаються питанням проблеми збереження невизнаних історичних архітектурних цінностей. Серед таких організацій найбільшими є UNESCO, ICOMOS і DOCOMOMO.

Реновація будівель минулого століття – це сучасний метод збереження об'єктів архітектури. Широкий розвиток методів та підходів реновації архітектурної спадщини дає можливість використовувати будівлі по новому або відновлювати їх первісне призначення. Особливістю реновації є те, що будівля може зазнати повністю нового вигляду, базуючись на історично сформованих стилях та новітніх сучасних течіях в архітектурі.

Важливо дотримуватися усіх принципів та методів реновації щоб не завдати шкоди автентичності та історичності будівлі.

ЛІТЕРАТУРА

[1] Do.co.mo.mo._cz [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.docomomo.cz>

[2] Антоненко, Н. В. "Боротьба архітектурних напрямів ХХ ст. та її відображення в пам'яткоохоронній діяльності." Комунальне господарство міст. Серія: Технічні науки та архітектура 142 (2018): 217-230.

[3] Бачинська, Л. Г. "Модернізм у житловій архітектурі першої і другої хвилі: специфіка європейської і української практики. Web of Scholar 1.3 (2018): 19-28.

REFERENCES

[1] Do.co.mo.mo._cz [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.docomomo.cz>

[2] Antonenko, N. V. «Borotba arkhitekturnykh napriamiv KhKh st. ta yii vidobrazhennia v pamiatkookhoronni diialnosti.» Komunalne hospodarstvo mist. [Struggle of architectural directions of the 20th century. and its reflection in monument protection activities.] Communal management of cities.] Seria: Tekhnichni nauky ta arkhitektura 142 (2018): 217-230.

- [4] Біленкова С. Символи радянського модернізму в Україні - та їх історичні долі. Архітектура України 1955-1975. Друга хвиля модернізму : Міжнар. конф. 9-11 жовт. 2013 р., м. Харків, 9-11 жовт. 2013 р. Київ, 2013. С. 8-9. <http://repository.knuba.edu.ua:8080/xmloi/handle//987654321/1782> (дата звернення: 12.09.2022).
- [5] Григорій Галаган.: портрет особистості на тлі доби. Український історичний збірник. 2002. Вип. 5. К., 2003. С. 169-198.
- [6] Короткевич В. Будинок Григорія Галагана у творчості Василя Кричевського [Електронний ресурс] / Вікторія Короткевич. 2018. Режим доступу до ресурсу: <http://krychevsky-family.opishne-museum.gov.ua/> (дата звернення: 01.13.2022)
- [7] Костюченко О. А. ДО 100-РІЧЧЯ Баухаузу. Спадок Функціоналізму в Україні. НАУ. 2020. №2. С. 77-81.
- [8] Куцевич, В. Оновлення історичного середовища на основі реконструкції. Досвід та перспективи розвитку міст України. Проблеми реконструкції в теорії та практиці містобудування: 36. Наук. Праць. Вип. 26. К.: ДП УДНДІПМ «Діпромисто», 2014. С. 46-53.
- [9] Легін С. Ще один львівський «хмарочос» Шпрехера [Електронний ресурс] / Софія Легін // Фотографії старого Львова. 2018. URL:<https://photo-lviv.in.ua/sche-odyn-lvivskiy-hmarochosshprehera/>. Дата звернення: 01.13.2022
- [10] Мадридський документ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://icomos-isc20c.org/id13.html>
- [11] Мисак Н. „Надмірності“ в архітектурі багатородинного житла у Львові від 1956 року і дотепер: трансформації при зміні контекстів. Річник Любліна. 2016. № 42. С. 165-177.
- [12] Моор В., Єришева Є. Основні принципи та стратегія комплексного підходу до оновлення міського середовища. Міжнародна науково-технічна конференція «Науки про Землю». 2019. № 272.
- [13] Програма «Сучасна спадщина» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://whc.unesco.org>
- [14] Смоленська С. О. Архітектура авангардного модернізму в Україні: генеза та спадщина : автореф. дис. ... д-ра архітектури. Львів, 2017. 36 с.
- [15] Смоленська С. О. Дата звернення: 01.13.2022: дис. канд. арх. наук : 18.00.01 / Смоленська Світлана Олексіївна – Харків, 2017. 447 с.
- [16] Турецький А. Тур М., Чарнецький Б., Янукевич К, Фіюк П. Реновація модерністських житлових комплексів у пошуках сучасності для добробуту та чистої енергії . 2022. № 15(10). 3737. URL: <https://www.mdpi.com/1996-1073/15/10/3737/htm> (дата звернення: 12.09.2022).
- [17] Фікслер Д. Модернізм Н. Кана та його оновлення. Журнал Досомото. 2018. Вип. 58, вип. 4-5. URL:<https://doi.org/10.52200/58.A.1TS6XKW5> (дата звернення: 12.09.2022).
- [18] Хейнц Дж.. С. Реновація житлових будинків від датського модернізму: магістерська робота. Лунд, 2020. 93 с. URL: <https://lup.lu.se/luur/download?funct=downloadFile&recordId=9031033&fileId=9031034> (дата звернення: 12.09.2022).
- [3] Bachynska, L. H. "Modernizm u zhytlovii arkhitekturi pershoi i druhoi khvyli: spetsyfika yevropeiskoi i ukrainskoi praktyky. [Modernism in residential architecture of the first and second waves: the specifics of European and Ukrainian practice.] Web of Scholar 1.3 (2018): 19-28.
- [4] Bilenkova S. Symvoly radianskoho modernizmu v Ukraini - ta ix istorychni dolii. [Symbols of Soviet modernism in Ukraine - and ix historical destinies.] Arkhitektura Ukrainy 1955-1975. Druha khvyliya modernizmu : Mizhnar. konf. 9-11 zhovt. 2013 r., m. Kharkiv, 9-11 zhovt. 2013 r. Kyiv, 2013. S. 8-9. <http://repository.knuba.edu.ua:8080/xmloi/handle//987654321/1782> (data zvernennia: 12.09.2022).
- [5] Hryhorii Halahan: portret osobystosti na tli doby [Hryhorii Galahan.: a portrait of a personality against the background of the times] // Ukrainskyi istorychnyi zbirnyk. – 2002. – Vyp. 5. – K., 2003. – С. 169-198.
- [6] Korotkevych V. Budynok Hryhorii Halahana u tvorchosti Vasylia Krychevskoho [Hryhorii Galahan's house in the work of Vasyl Krychevskiy][Elektronnyi resurs] / Viktoriia Korotkevych. – 2018. – Rezhym dostupu do resursu: <http://krychevsky-family.opishne-museum.gov.ua/> (data zvernennia: 01.13.2022)
- [7] Kostiuchenko O. A. DO 100-RICHChIa Baukhauzu. Spadok Funktsionalizmu v Ukraini [The legacy of Functionalism in Ukraine] / O. A. Kostiuchenko, V. M. Symonenko. // NAU. – 2020. – № 2. – S. 77-81.
- [8] Kutsevych, V. Onovlennia istorychnoho seredovyscha na osnovi rekonstruktsii. Dosvid ta perspektyvyrozvytkumistUkrainy. Problemyrekonstruktsii v teorii ta praktytsi mistobuduvannia [Updating the historical environment based on reconstruction. Experience and prospects of the development of Ukrainian cities. Problems of reconstruction in the theory and practice of urban planning]: Zb. Nauk. Prats. – Vyp. 26. – K.: DP UDNDIPM «Dipromisto», 2014. – S. 46-53.
- [9] Lehin S. Shche odyn lvivskiy «khmarochos» Shprekhera [Another Lviv "skyscraper" by Sprecher] [Elektronnyi resurs] / Sofiia Lehin // Fotohrafii staroho Lvova. – 2018. – URL:<https://photo-lviv.in.ua/sche-odyn-lvivskiy-hmarochosshprehera/>. Data zvernennia: 01.13.2022
- [10] Madrydskiy dokument [Madrid document] [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://icomos-isc20c.org/id13.html>
- [11] Mysak N. „Nadmirnosti“ v arkhitekturi bahatorodynnoho zhytla u Lvovi vid 1956 roku i dotepер: transformatsii pry zmini kontekstiv [“Excesses” in the architecture of multi-family housing in Lviv from 1956 to the present: transformations in changing contexts.]. Richnyk Liublina. 2016. № 42. S. 165-177.
- [12] Moor V., Yerysheva Ye. Osnovni pryntsyypy ta stratehiia kompleksnoho pidkhodu do onovlennia miskoho seredovyscha [Basic principles and strategy of an integrated approach to the renewal of the urban environment.]. Mizhnarodna naukovo-tekhnichna konferentsiia «Nauky pro Zemliu». 2019. № 272.
- [13] Prohrama «Suchasna spadshchyna» [“Modern Heritage” program][Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://whc.unesco.org>
- [14] Smolenska S. O. Arkhitektura avanhardnoho modernizmu v Ukraini: heneza ta spadshchyna [The architecture of avant-garde modernism in Ukraine: genesis and legacy]: avtoref. dys. ... d-ra arkhitektury. Lviv, 2017. 36 s.
- [15] Smolenska S. O. Data zvernennia: 01.13.2022: dys. kand. arkh. nauk : 18.00.01 / Smolenska Svitlana Oleksiivna – Kharkiv, 2017. – 447 s.

[19] Чернюк С. Ю. Методи здійснення реновації будівель періоду модернізму / Світлана Юрїївна Чернюк. 2021. № 12.

[20] Яблонська Я. Реновація модерністської архітектури дослідження на основі вибраних випадків. Будівлі. 2022. 12 (2). 195. URL: <https://www.mdpi.com/2075-5309/12/2/195/htm> (дата звернення: 12.09.2022).

[16] Turetskiy A. Tur M., Charnetskiy B., Yanukeshvych K, Fiiuk P. Renovatsiia modernistskykh zhytlovykh kompleksiv u poshukakh suchasnosti dlia dobrobutu ta chystoi enerhii [Renovation of modernist residential complexes in search of modernity for well-being and clean energy]. 2022. № 15(10). 3737. URL: <https://www.mdpi.com/1996-1073/15/10/3737/htm> (data zvernennia: 12.09.2022).

[17] Fiksler D. Modernizm N. Kana ta yoho onovlennia [N. Kahn's modernism and its renewal.]. Zhurnal Docomomo. 2018. Vyp. 58, vyp. 4-5. URL: <https://doi.org/10.52200/58.A.1TS6XKW5> (data zvernennia: 12.09.2022).

[18] Kheints Dzh.. C. Renovatsiia zhytlovykh budynkiv vid datskoho modernizmu [Renovation of residential buildings from Danish modernism]: mahisterska robota. Lund, 2020. 93 s. URL: <https://lup.lu.se/luur/download?func=downloadFile&id=9031034> (data zvernennia: 12.09.2022).

[19] Cherniuk S. Yu. Metody zdiisnennia renovatsiiv budivel periodu modernizmu [Methods of renovation of buildings of the modernist period] / Svitlana Yuriivna Cherniuk. – 2021. – №12.

[20] Iablonska Ya. Renovatsiia modernistskoi arkhitektury doslidzhennia na osnovi vybranykh vypadkiv. [Renovation of the modernist research architecture based on selected cases.] Budivli. 2022. 12 (2). 195. URL: <https://www.mdpi.com/2075-5309/12/2/195/htm> (data zvernennia: 12.09.2022).

ABSTRACT

Cherniuk S., Kostiuhenko O. Renovation of modernistic architecture. Uncognized heritage.

The research paper examines the problem of preserving architectural monuments of the modernism period by means of their renovation. The work summarizes new material on the researched topic and offers options for the renovation of individual buildings.

The main attention during the research is directed to the analysis of the existing state of the architecture of the modernist period and the identification of the need for its renovation. Despite the appearance of the status of a protected object of architecture, the identification and emphasis of the unique constructions of the modernist period, it is necessary to pay attention to the importance of their preservation before the general public. The work presents a general overview of documents aimed at protecting buildings made in the style of modernism. During the achievement of the study, an analysis was carried out analysis of the condition of several existing objects of avant-garde modernism in their historical dynamics.

The work clarifies the characteristic features of the architecture of the last century and evaluates the influence of architectural stylistic currents on the creation of a new architectural direction. Based on the analysis of the condition of buildings and structures, methods of improving their condition were identified. The following conclusions were made:

- 1. Modernist architecture needs renovation.*
- 2. Modern construction can be achieved by changing the functions of construction and using modern architectural trends.*

The purpose of the article: *to evaluate and analyze architectural processes, the period of modernism, and to develop methods of renovation within the framework of modern cultural and architectural currents.*

Methodology: *in order to achieve the set goals, first of all, an analysis of documents and a historical comparison of the state of architecture was carried out, after which theoretical methods of studying the problem were used, among which direct, elementary-theoretical and structural-genetic analyzes can be distinguished.*

Scientific novelty: *for the first time, a general analysis of modernist architecture was conducted and the need for renovation of the listed buildings was assessed.*

Keywords: *renovation; the architecture of modernism; authenticity; architectural monument; modernism; historical value; preservation; cultural and architectural flow.*

AUTHOR`S NOTE:

Cherniuk Svitlana, *Student of the Department of Architecture and Spatial Planning of the National Aviation University, Kyiv, Ukraine, e-mail: 5158860@stud.nau.edu.ua, orcid: 0000-0002-5890-792X*

Kostiuchenko Olha, *Candidate of Architecture, Associate Professor of the Department of Architecture and Spatial Planning of the National Aviation University, Kyiv, Ukraine, e-mail: olha.kostiuchenko@npp.nau.edu.ua, orcid: 0000-0003-0505-3278*

Стаття подана до редакції 25.11.2022 р.
Стаття прийнята до друку 30.11.2022 р.